3-4 sinf o'quvchilarida matematik fikrlash qobiliyatini rivojlantirish metodlari

Toshkent ijtimoiy innovatsiya
universiteti o`qituvchisi
M.Z Nurmatova

Annotatsiya: 3-4 sinf o'quvchilarida matematik fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, ularni raqamlar bilan ishlashga masalalarni tahlil qilishga, mantiqiy va analitik yondashuvni qo'llashga o'rgatish va o'quvchilarga turli metodlar yordamida matematikani o'rgatish ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: metod, fo'rmula, matematika, vizual metodlar, tahlil qilish, aqliy mashqlar, kontekst, kreativ yondashuvlar.

Matematika — bu nafaqat raqamlar va formulalar bilan ishlash, balki fikrlash va mantiqiy tafakkur jarayonidir. Shuning uchun boshlang'ich sinflarda, ayniqsa 3-4 sinf o'quvchilarida, matematik fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratish zarur. Bu yoshdagi o'quvchilarda matematik qobiliyatlarni rivojlantirish, ularning fikrlash usullarini shakllantirish, masalalarni hal qilishda mantiqiy va analitik yondashuvni o'rgatish orqali amalga oshiriladi.

Muammoli O'rgatish Yondashuvi

Matematika darslarida muammoli o'rgatish metodidan foydalanish o'quvchilarda mustaqil fikrlash va muammoni yechish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. O'quvchilarga qiyin bo'lmagan, lekin o'ylashni talab qiladigan masalalar berish, ularni tahlil qilishga undaydi. Bu metod, o'quvchilarni yanada ijodiy fikrlashga, masalalarni turli yo'llar bilan yechishga o'rgatadi. Muammoli o'rgatish o'quvchilarni matematik fikrlashni tushunishga va ularga mantiqiy yondashishni o'rgatishga yordam beradi.

Vizual Yondashuvlar va Grafik Metodlar

O'quvchilarning matematik tushunchalarni anglash va ularga vizual tarzda yondashish ko'nikmalarini rivojlantirishda vizual metodlarning o'rni katta. Masalalarni diagrammalar, chizmalar, grafiklar yoki geometrik shakllar yordamida tushuntirish o'quvchilarning abstrakt fikrlash qobiliyatini oshiradi. Grafik metodlar yordamida masalaning geometriyasini, miqdoriy munosabatlarini o'quvchilar yaxshi tushunib olishadi. Bu metod, ayniqsa, geometrik va algebrik masalalar bilan ishlashda samarali.

Qadam-baqadam Tahlil Qilish

Matematika masalalarini yechishda o'quvchilarni qadam-baqadam jarayonni tahlil qilishga o'rgatish muhimdir. Har bir masalani yechishda bosqichma-bosqich qarorlar qabul qilish, har bir qadamni tushunib chiqish o'quvchilarda matematik fikrlashni rivojlantiradi. Bu usul yordamida o'quvchilar masalalarni tizimli ravishda hal qilishni o'rganadilar va natijaga qanday erishilishini ko'rishadi. Masalalar yechishda qadam-baqadam yondashuv o'quvchilarga o'z fikrlarini aniq va mantiqiy tarzda ifodalashga yordam beradi.

Aqliy Mashqlar va O'yinlar

Matematika o'yinlari va aqliy mashqlar o'quvchilarni matematikaga qiziqtiradi, ular orasida o'ynab o'rganish va mantiqiy fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi. O'yinlar orqali o'quvchilar masalalarni hal qilishda ko'proq qiziqarli va ijodiy yondashuvni qo'llashadi. Matematik o'yinlar mantiqiy fikrlashni rivojlantirishga xizmat qiladi, shu bilan birga, o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

Jamoaviy Ishlar va Hamkorlik

Matematika darslarida jamoaviy ishlar, guruhlar shaklida bajariladigan mashg'ulotlar orqali o'quvchilar bir-biridan o'rganishadi. Jamoaviy faoliyatlar o'quvchilarda muammoni hal qilishda turli nuqtai nazarlarni tushunishga va o'zaro fikr almashishga imkon beradi. Guruhda ishlash, har bir

o'quvchiga o'z hissasini qo'shish imkonini beradi va bu, o'z navbatida, matematik fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi.

Kontekstdan Foydalanish

Matematika darslarida real hayotdagi misollarni va vaziyatlarni qo'llash o'quvchilarni matematik fikrlashga yanada yaqinlashtiradi. Masalan, kundalik hayotda uchraydigan vaziyatlardan foydalanish orqali o'quvchilar matematikani amaliyotda qo'llashni o'rganadilar. Bu metod o'quvchilarga matematikani faqat darslikdan emas, balki o'z hayotidan ham tushunishga yordam beradi.

Kreativ Yondashuvlar va Muqobillar

O'quvchilarni matematik masalalarni hal qilishda ijodiy yondashuvlarni qo'llashga rag'batlantirish ularning mantiqiy fikrlashini yanada oshiradi. Masalan, o'quvchilarga biror muammoni bir nechta turli yo'llar bilan yechishni taklif etish, ularni turli metodlarni sinab ko'rishga va o'zlariga eng mos yechimni topishga undaydi.

Foydalanilgan Adabiyotlar

1. P. N. Karpov. Matematika va unga oid metodlar. Toshkent, 2018
2. A. A. Ivanov. Boshlang'ich sinflarda matematik fikrlashni rivojlantirish. Moskva, 2017.
3. M. A. Iskandarov. Matematika o'qitish metodikasi. Toshkent, 2020.
4. S. B. Shukurov. Boshlang'ich sinflarda o'qitish metodlari. Tashkent, 2015.
5. A. M. Kamilov. Pedagogik yondashuvlar va metodlar. Toshkent, 2016.